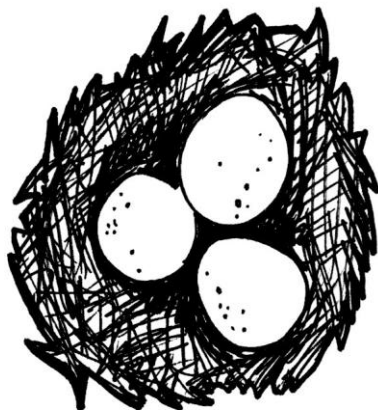

LA CASA MATERNA A LA CASA D'ACOLLIDA

Autor: Àlex Dorado i Dorado

Professora tutora: Maria-Milagros Rivera Garretas

Data de presentació: Setembre 2017

Màster en Estudis de la diferència sexual 2016-2017

DUODA Recerca de Dones. Universitat de Barcelona.

Índex

1.- Introducció.	5
→ 1.1.- D'àmbits, desitjos i homes.	5
→ 1.2.- Deixar caure el patriarcat per la finestra de la Casa d'acollida.	7
.....De Cases, orígens i usurpacions.....	
2.- Els orígens de les Cases d'acollida.	10
3.- De la necessitat de la Casa femení a la usurpació en masculí del desig.	15
→ 3.1.- El nom	15
→ 1.2.- De la Sororitat a la institució	16
→ 1.1.- El simbòlic masculí davant dels desitjos femenins	18
.....De processos i maneres.....	
4.- La Casa materna a la Casa d'acollida.	23
5.- El procés a la Casa d'acollida.	26
→ 5.1.- Saber de tu abans de conèixer-te: La paraula dels altres que et porten a mi.	26
→ 5.2.- Preparant Casa teva.	26
→ 5.3.- La Benvinguda, una acollida atípica.	28
→ 5.4.- L'estància i els seus vincles amb la pedagogia de diferència sexual.	30
→ 5.4.1- Acollir la paraula.	32
→ 5.4.2- Fer forat a l'emoció.	33
→ 5.4.3- A cor obert.	34
→ 5.4.4- La confiança.	35
→ 5.4.5- La passivitat.	36

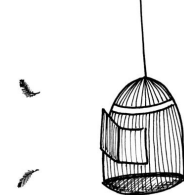
.....D'homes en llibertat.....

6.- De maneres de sentir-se en diferència.	38
7.- La figura masculina a la Casa. L'educador a un espai de dones.	40
→ 7.1.- Mirant a Chiswick.	40
→ 7.2.- Tu sí però únicament tu / Aquí sí però afora no.	42
→ 7.3.- La seducció.	43
→ 7.4.- Les alertes.	43
→ 7.4.1- La referència.	43
→ 7.4.2- Els grups.	44
8.- Conclusions.	46
Bibliografia.	49

Construir una civilització de les relacions entre
homes i dones significa, doncs, aprendre
recíprocament a coincidir i a separar-se, a establir
acords en la proximitat i en la distància, perquè
ambdues coses – sempre, i a cada moment- són,
junttes, condicions de l'amor.¹

---

¹ “Amor y reconocimiento; la violencia masculina y el sentido de nuestras relaciones.” Marco Deriu. Revista DUODA, n. 32, p. 33. 2007.

1.- Introducció.

1.1.- D'àmbits, de Sitjos i Homes.

A mitjans de l'any 2004, quan finalitzava el segon any de la carrera d'educació social, havia de triar "*l'àmbit*" i el centre on volia realitzar les practiques del tercer i darrer any de la diplomatura.

Després d'haver realitzat l'assignatura de Coeducació, vaig tenir clar que "*l'àmbit*" on volia profunditzar era el de dones. En aquell moment, allò d'anomenar *àmbit* d'intervenció a les dones, no em va resultar dolorós, com sí que m'ho sembla ara que estic escrivint aquest treball.

"*L'àmbit*" de dones es presentava, i encara avui es presenta a la Universitat de Barcelona i, entenc, que a la resta d'Universitats de l'estat, al mateix nivell que l'animació sociocultural, les problemàtiques d'addiccions, presons, infància, persones adultes, etc. Aquesta concepció "*d'àmbit*" que se li atorga a "*les dones*" configura el sentit de la intervenció per part de l'educadora i de l'educador social. Un sentit que es facilita per una mirada que queda desvinculada del concepte de la singularitat i de la cura cap al altre, focalitzant en les vulnerabilitats del ser dones, sense rescatar l'expressió de diferència dels sexes, en un món que es ofert al sexe femení - i de retruc al masculí- en la immensa falsedat del neutre.

Establir les accions polítiques, el programes i les pràctiques professionals - es a dir, posar la mirada- en les vulnerabilitats, en aquest cas en les vulnerabilitats de les dones, es quelcom estratègic d'un món plantejat amb una única manera d'entendre'l. Si parlem de vulnerabilitat parlem d'allò que cadascú i cadascuna de nosaltres tenim de susceptible de rebre mal, tant de la natura – en aquesta cas serà quelcom què va per l'ordre de la vida- com pel sistema, que entén aquest món d'una manera concreta i estanca. Les vulnerabilitats que toquen allò que denominem "*social*" seran aquelles què posem en joc en la relació i que el sistema, en l'exercici del seu poder igualitari, assenyalava com a possible element que va en contra del propi ser, doncs l'aparta d'allò afí per a totes i tots. Aquest fet deriva en les diverses maneres de constrènyer el nostre estar en llibertat en el món, assenyalant-nos i afavorint una modificació del sí, una pèrdua del singular de cada home i cada dona. Això que moltes vegades s'assenyala

com a vulnerabilitat té a veure amb el nostre diferencial; té a veure amb la diferència que cada home i cada dona nascuda portem al món, diferència que queda, no únicament obviada pel sistema d'organització social imperant, si no que a més, aquesta diferència reporta una estigmatització i dona peu a intervencions de caire homogeneïtzador.

Aquest partir -el d'entendre el treball amb les dones com un "*àmbit*"- crec que és necessari nombrar-ho, doncs deixa empremta en els cossos de les dones i també en el d'aquells homes què ens movem en un altre ordre; l'ordre de l'amor, l'ordre de la mare. Perquè denominar "*àmbit*" a aquelles dones que precisen de l'acompanyament que fem les educadores i educadors socials, fixa la posició i la mirada d'una administració que s'allunya d'allò que precisen les dones, s'allunya de les necessitats particulars, i ofereix quelcom què iguala i què alhora patologitza. Serà en les maneres d'intervenció que s'ofereixen en la major part de les assignatures de la carrera d'educació social i, posteriorment, en el desplegament dels projectes dels centres, on ens trobem que allò que podem oferir les educadores i educadors socials s'aparta de les pràctiques d'acompanyament que he pogut observar que sol·liciten i precisen les dones amb les quals he treballat.

Quan finalment vaig triar el centre on realitzar les pràctiques vaig tenir clar que volia -amb tota la meva intensitat- estar a un "Casa d'acollida" per a dones víctimes de violència masclista.

El desig d'estar en aquell espai de protecció i recuperació per a dones era un desig que provenia del dolor intens que em produeix la identificació amb el meu sexe. Recordo que la meva professora, Núria Pérez de Lara, em va dir una vegada durant un debat a classe en torn a les violacions en períodes de guerres, que jo no hauria d'identificar-me amb el sexe femení i que sí que ho fes amb el meu, amb el masculí, el sexe que exercia les violacions. Aquella proposta va funcionar de mirall, de la manera esclaridora que ofereixen els miralls nets de il·lusions, potenciant connexions amb el meu sexe – del què fugia, no volent nombrar que en formava part- però del què de sobte vaig trobar-me amb la necessitat d'exigir el meu ser-hi, significant la meva diferència en ell.

Jo feia allò fàcil, allò que s'acostuma a fer, tot i que no genera possibilitats de canvi. Em situava a l'altra banda, a la banda de qui pateix, en aquest cas les dones, sense intuir que allò que podia fer per revertir aquella situació era nombrar el que era, nombrar-me com a home; com a home amb intenció de mirar-se i dir - per a sí i cap els altres- el què li fa diferent, la meva singularitat; assenyalar les pràctiques masculines que em fan defugir i allunyar-me d'allò que els propis homes tenen planificat per a mi. Aquelles paraules de na Núria Pérez de Lara, amb tota la intencionalitat, van funcionar en l'ordre de lo polític. El gest de posar en el centre la diferència sexual va fer brollar en mi el desig de significar-me com a home en llibertat.

Prendre les regnes de la trobada amb el meu propi sexe es possibilitar la meua veu des del sí, des d'allò que soc i no des d'allò que invento o genero, i més quan no tinc perquè.

Anar a la trobada del meu sexe, nombrant la meua manera de sentir-ho i de viure-ho, és generar un espai propi d'estar en relació amb la meua veritat però, és també possibilitar una altra manera d'estar en relació entre els sexes.

El desig d'estar en cos i ànima present a una Casa d'acollida per a dones que pateixen la violència masclista era això, estar present per a proposar unes altres relacions plenes de sentit entre les dones i el meu ser home.

Es aquí per on vull moure'm, en la generació de punts de trobada que possibilitin un canvi en aquestes relacions; sexant les relacions i sexant la política. Portar allò meu, que és propi i és masculí, al món, per a crear un simbòlic que em permeti ser en llibertat.

1.2.- Deixar caure el patriarcat per la finestra de la Casa d'acollida.

Fer les practiques a la Casa d'acollida va ser donar lloc i veu al meu desig. Puc parlar en passat, doncs ja fa més d'onze anys que allò va passar, però ho vull fer en present perquè la diferència entre aquells dies i aquests -on ara ja no faig pràctiques si no que en fa deu anys que hi treballo- és una diferència pràcticament nul·la, doncs el desig es manté en bona forma, en consciència de renovar-ho en companyia cada vegada que decaic.

Però el que si que percebo, i és un dels sentits d'aquest treball, és el moviment que

s'ha produït en mi en tant a la manera d'estar a la feina; com hi treballo, com em nombro, com em situo, i com això està en consonància amb la resta de companyes i company amb les quals hi treballo. Hi ha hagut un moviment que ara nombro com un "*deixar caure el patriarcat per la finestra de la Casa d'acollida*". És un moviment de consciència, sí, però sobretot ho és de pell. És un anar deixant de banda allò que ens ensenyen (ens inculquen) durant la carrera i que té a veure amb una manera d'estar de cos present a la Casa d'acollida mediat per la llunyania cap a l'altre, la distància educativa, la no intersecció entre els cossos que allà conflueixen. Mediat d'igual manera pel poder que m'ha estat atorgat i que s'atorga a totes les que allà hi treballem. Però també es anar cercant d'altres maneres de fer, sense enfrontar-nos a les que se'ns sol·liciten, respecte a les demandes de l'administració. En un altre moment hagués dit que allò que fèiem era ser originals, inventar, innovar (que ara està tant ben vist i sol·licitat) i portar-ho a l'espai de la Casa d'acollida; però no, el que estem fent es tornar a portar a la mare, el simbòlic de la mare, a la Casa d'acollida. Estem retornant a uns orígens que no eren nombrats, que han restat ocults per les maneres de proposar que han tingut les administracions i que, tot i les dificultats, han estat i hi són.

La Casa d'acollida, com qualsevol Casa, està impregnada de l'olor matern. La seva presència, tot i que volgudament amagada, continua dempeus acompanyant la meua pràctica educativa i els processos que cada una de les dones acollides volen encetar.

.....De Cases, orígens i usurpacions.....

2.- L'origen dels serveis de protecció per a dones que han patit violències masclistes a Catalunya.

Quan aquest treball se'm va fer present vaig decidir començar a nombrar els principis; vaig voler començar a escriure sobre els orígens de les Cases d'acollida, doncs volia fer un recorregut per la necessitat i el desig de crear (fundar) que van tenir les dones impulsores d'aquets espais. He volgut apropar-me a la seva experiència mitjançant la documentació que aquelles dones fundadores haguessin deixat a l'abast de les futures dones, i en aquest cas de mi, que amb interès i agraïment hem volgut resseguir el seu camí.

Els anys en el que tot va començar, a principis dels anys vuitanta, em feien pensar que hi hauria un recull i un registre d'aquest recorregut, d'aquesta història. La sorpresa ha estat que no és així. He fet recerca digitalment, així com he capgirat llibres i llibres de les biblioteques i d'igual manera vaig bussejar per l'arxiu municipal de Barcelona i pel centre de documentació del ICD² i allò trobat i reportat és ben escàs i, sense que en cap cas existeixi cap document que reculli d'una manera ordenada, i amb sentit, els orígens i l'evolució dels serveis d'acollida que s'han ofert a Catalunya, tant per la Generalitat com per d'altres administracions catalanes, per a les dones que han patit i pateixen violència per part dels homes.

Aquest fet ens porta, una vegada més, a allò que la història masculina amaga de la història que és la vida i que acostuma, una i altra vegada, a afectar a les dones; però no únicament, perquè la història, tot i ser sexuada i per això mateix, és la història d'un sol món compartit per dos sexes i allò que succeeix en ell ens afecta en un sentit o altre a homes i dones. Com ens apropa Maria-Milagros Rivera, (Rivera, 2005, P.15) "*els cossos femenins i els cossos masculins, tot i compartir moltes facultats, són diferents i generen, així, històries diferents*". L'escassa informació trobada en els centres de documentació de l'administració juga a obviar part de la història actual i, de nou, ens situa en l'oblit d'allò que té presència en el cos femení.

Va ser gairebé després d'estar a punt de deixar passar l'oportunitat d'escriure aquest

---

² Institut Català de la Dona

punt quan vaig topar amb un recull de documents preciosos; la gran majoria estaven escrits en primera persona, amb màquina d'escriure i amb apunts manuscrits d'aquelles dones que realitzaven les reflexions o les demandes. Aquest recull de documents³ que parlen tant de les reivindicacions per implantar recursos d'acollida com de l'estructura d'aquests, l'ha portat a terme l'assemblea de dones de Biscaia.

Tot i què en aquest recull n'he trobat iniciatives sorgides i vinculades a d'altres ciutats de l'estat espanyol, jo m'he centrat en aquells documents i escrits que tenen a veure amb Catalunya. Aquests documents són els que guien aquest punt i són els que em permeten fixar el fil per poder estirar d'ell sense que se'm cargoli.

Nombrar els orígens dels serveis de protecció a les dones que han sofert maltractaments passa abans per donar veu a allò que ha succeït sempre – i de manera espontània i de manera vital- en *l'entredones*. Quelcom que passava abans, molt abans que l'administració finalment donés cobertura a les necessitats existents.

La violència dels homes vers les dones és quelcom present en la història -no sempre escrita però per molt de temps ja patida- i en aquest sentit, dona a dona, cas a cas, el suport mutu ha estat present; sempre ha estat present i sempre ha estat al servei de sostenir moltes de les situacions viscudes des del sí de cada dona que sostenia la violència.

Poder nombrar i explicar allò que li passava a cada dona particular; explicar-ho a la seva amiga, a la seva cunyada, a la seva mare, a aquella veïna que preguntava, és un dels orígens - i l'oblit- d'allò que serà posteriorment les cases d'acollida. És origen i és polític. Reconèixer aquest fer de dona a dona, significar i dignificar aquesta manera d'estar disponible i de fer, nombrar l'amor com a nexa comú existent entre aquestes dones, és fer palesa la importància respecte a la protecció que van tenir aquest llaços, aquestes xarxes quotidianes i informals que sempre han existit i que restaven i restaran per a les dones que les vulguin acollir.

Més enllà de les relacions amb dones de proximitat, els grups de dones que existiren

---

³ <http://cdd.emakumeak.org/recursos/2371>

arreu del territori van donar resposta a aquestes situacions, recolzant i acompanyant a aquelles que s'apropaven per, posteriorment, fer pública la problemàtica i sol·licitar recursos per atendre les situacions de violència.

A principis dels anys vuitanta diferents grups de dones feministes vinculades tant als centres de planificació, a les vocalies de dones dels diferents barris de Barcelona, a les associacions de veïnes i veïns i a d'altres organitzacions, començaren a reivindicar la creació de recursos de protecció per a les dones maltractades. Fruit d'aquestes sol·licituds que les feministes feien a l'administració, i amb l'objectiu de cercar protecció per a aquestes dones que patien violència per part dels homes, es va inaugurar el 12 de novembre de 1986 la primera Casa d'acollida de Catalunya. Segons recull el llibre "*Dones en moviment(s)*"⁴ aquest primer recurs estava situat a una dependència municipal del barri del Raval, al carrer Valdonzella de Barcelona. Aquella primera Casa era el resultat d'anys de sol·licituds i, sobre tot, de molts anys de solitud en l'acompanyament d'aquelles dones que precisaven posar fi a les relacions violentes a les que eren sotmeses.

L'arrel d'aquella primera Casa d'acollida era el Centre d'informació i urgència per a dones (CIUD) de Barcelona. Aquell centre, en funcionament des del 20 de novembre de l'any 1982, va ser pensat per a donar resposta a aquelles situacions d'emergència que arribaven als serveis socials però que, sobretot, arribaven a les associacions i organitzacions de dones cercant recolzament.

El CIUD estava gestionat des del primer moment per un grup de dones provinents del moviment feminista que es varen constituir en associació per portar a terme la gestió d'aquest centre d'informació. Aquesta associació va ser anomenada *Grup Alba*.⁵

L'associació del *Grup Alba* es constituí amb l'objectiu d'assessorar i informar a la ciutadania, i tanmateix, per assolir la defensa dels drets de les dones maltractades. Les integrants de l'associació, com anteriorment he deixat escrit, provenien de l'activisme feminista, i donaven cobertura a les necessitats de les dones que patien maltractaments en el camp de la psicologia, la psiquiatria i el treball social;

---

⁴ 2008, "Dones en moviment(s)" Editorial Icaria. Pag. 112, [Cristina Borderías Mondéjar \(ed.\) Mercè Renom \(ed.\)](#)

⁵ 20 anys de feminisme a Catalunya. Ajuntament de Barcelona. (1996)

especialitats de les dones que conformaven l'associació.

Després d'uns anys de treball directe i després de realitzar un estudi de les necessitats que tenien aquelles dones ateses - i en consonància amb les reivindicacions de diferents sectors del feminisme- el *Grup Alba* farà la proposta de la creació de la Casa d'acollida que finalment obriria a l'any 1986.

Per fer la proposta⁶ a l'administració, algunes integrants del Grup Alba, varen realitzar viatges a diferents ciutats europees per estudiar el funcionament dels serveis de protecció allà creats.

Els estudis⁷ es van centrar, en especial, en les experiències d'Anglaterra, on a l'any 1971 es va obrir a Chiswick el primer refugi per a dones que havien estat violentades per les seves parelles homes.

De les diferents experiències estudiades es va realitzar un recull que recolzava la demanda de la l'obertura de la primera Casa d'acollida que, com ja he dit, va tenir seu a la ciutat de Barcelona.

Aquesta primera Casa, que tenia capacitat de donar acollida a 20 famílies, era dependent de l'ajuntament de Barcelona i totes les treballadores amb les que hi comptava pertanyien a l'esmentat Grup Alba.

A nivell jurídic i polític, amb l'obertura de la Casa d'acollida, l'ajuntament de Barcelona portava a terme la recomanació del Parlament Europeu de l'any 1986 on, a la resolució A2-44/86 sobre agressions a les dones en l'àmbit privat, i en el seu punt 26, s'instaurava a les administracions dels Estats que conformen l' Unió Europea a crear places d'allotjament a curt i mitjà termini per a dones maltractades (Magro, 2005, P.663).

Per la seva banda, la Generalitat de Catalunya no farà cap pas en dotar al territori català de places de protecció per a dones en situació de maltractament fins l'any 1989 quan a nivell polític es signa el *primer pla d'actuació per a la igualtat d'oportunitat per a*

---

⁶ *Grup l'Alba*, "Propuesta de una casa d'acogida para mujeres maltratadas" abril de 1986.

⁷ <http://cdd.emakumeak.org/recursos/2371>

*les dones*⁸. Aquest primer pla va tenir un període de validesa de tres anys i que comprèn de l'any 1989 a l'any 1992. Serà en aquest pla, en l'actuació número 13, on es nombra la necessitat de crear Cases d'acollida per a dones amb necessitats (maltractades, abandonades, desnonades) com a mesura de protecció per a les dones davant de situacions extremes.

La titularitat pública dels serveis creats en un primer moment va recaure en els municipis i ens els consells comarcals per esdevenir, en un segon pas i mitjançant el decret legislatiu 17/1994 del 16 de novembre, de titularitat de la Generalitat de Catalunya al ser considerats serveis de tercer nivell, d'especialització i d'àmbit territorialg.

La primera Casa d'acollida de titularitat de la Generalitat de Catalunya va obrir l'any 1994, el mateix any que entrava en vigor el decret anteriorment citat. Actualment, les cases d'acollida de titularitat pública dependents de la Generalitat són set: la del Vallès, Barcelonès, Segrià, Gironès, Tarragonès, Segrià i la darrera, la situada al Baix Llobregat.

---

⁸ 1989. Pla d'actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la Igualtat d'Oportunitats per a les Dones: 1989-1992. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Comissió Interdepartamental de Promoció de la Dona.

⁹ <http://www.coordinadoraprofunds.org/docs/201/decret17.pdf>

3.- De la necessitat de la Casa femenina a la usurpació en masculí del desig.

3.1.- El nOm

L'administració catalana actualment anomena a l'indret on hi treballa *Servei d'acollida i Recuperació per a dones que han patit i pateixen violència masclista*. Però no sempre ha estat així, havent passat per varies maneres de ser denominat. Si ara es un *Servei d'acollida i recuperació*, abans havia estat dita *Casa d'acollida* i, anteriorment, *Refugi per a dones amb necessitats extremes*. No es baladí la manera d'anomenar-les, doncs el nom fa simbòlic tant per a les dones que allà hi viuen com per a les professionals que hi vivim i hi treballem.

La meua aposta, i aquest treball ho justifica, és nombrar l'espai amb el nom que és, el nom que toca. Fer convergir allò que és amb el què representa. Què les paraules juguin a la concordança i que no s'enfilin per apostes i estratègies d'altres; que el llenguatge no intenti escapar-se per indrets impossibles de mantenir.

Per a les dones, el Servei d'acollida i recuperació - aquest indret on hi seran per un cert temps, on es cuidaran del seu espai, on miraran una pel·lícula, establiran nous vincles, milloraran la llengua que les acull, etc. - serà la seva Casa. Des de l'obertura del primer recurs de protecció, per a les dones que han estat acollides, tot i què l'administració no ho anomeni d'aquesta manera, és la seva Casa. Així l'anomenen totes i cada una de les dones que han estat acollides i d'aquesta manera es refereixen a ella.

Quan marxen de cap de setmana diuen "*torno per dormir el diumenge a Casa*", quan tenen gana pregunten "*què hi ha per sopar avui a Casa?*", en el seu darrer dia d'estada, en la seva darrera nit, pregunten "*podré tornar a Casa algun dia?*"

Per a mi, que hi treballa des de ja fa un temps, la Casa es tot allò que té de continuïtat amb la meua Casa actual; on hi sóc present durant hores i on el meu quotidià es converteix en estimar i ser estimat, pel fet de donar-li lloc a l'altra, ja sigui a les dones que allà hi viuen o bé a les companyes amb les que hi treballa. És un lloc de transformació constant on l'estima i la autoritat - que sorgeix des del reconeixement profund d'allò que cadascuna és- fan de mediació perfecta per ajudar-nos a caminar plegades cap a on volem, en cada cas, anar. En aquest sentit es fa evident en mi

aquesta confluència que existeix entre la meua vida personal i la meua vida professional, i aquesta confluència queda facilitada pels vasos comunicants que configuren les cases que habito; sent la Casa d'acollida una d'elles.

3.2.- De la sororitat a la institució.

Les Cases d'acollida van ser creades per la necessitat i la urgència d'amagar-se i de fugir que tenien les dones que eren agredides i amenaçades pels seus homes o per d'altres homes del seu entorn. Van ser pensades i destinades a ser indret de resguard i de recolzament, prenent com a eix constitucional les experiències que al llarg de la història han sostingut les relacions del entre dones.

En aquest sentit, el *grup Alba*, anteriorment citat, quan va presentar la proposta de crear una Casa d'acollida - es a dir, una espai físic on poder atendre a les dones que patien maltractaments per part de les seves parelles i què precisaven de l'acompanyament i de la cura de les altres- ho van fer basant-se en la seva experiència d'atenció al CIUD, on van poder copsar les necessitats de cada una de les dones que varen ser ateses en aquell centre. Necessitats que no es basaven exclusivament en l'observació professionalitzada de qui les acompanyava sinó que es basava en allò que les pròpies dones expressaven davant la urgència de ser ateses. El recull de necessitats que va fer el Grup Alba va ser el següent:

- *“En primer lloc cerquen un recolzament afectiu primari, un indret on siguin escoltades, siguin compreses i es prengui amb seriositat el seu problema. (moltes d'elles no han tingut a qui recorre amb anterioritat a aquest contacte (...)).*
- *En els supòsits de situacions greus demanen protecció (...).*
- *Un altíssim percentatge demana assessorament jurídic (...).*
- *Gairebé la majoria (...) demana recolzament psicològic (...).*
- *Un gran nombre de dones demanen orientació i ajuda per a la realització de gestions relatives als seus fills o per a elles mateixes (...)*
- *Gairebé totes sol·liciten treball, habitatge o alguna ajuda de caire econòmic.*

- No realitzen la demanda explícitament però pot deduir-se d'allò que expressen que també necessiten obrir-se a un contacte afectiu i social més ric..¹⁰

D'aquestes necessitats expressades per les pròpies dones que s'apropaven al CIUD o d'aquelles que ja havien estat derivades a la Casa d'acollida, voldria assenyalar la primera i darrera que han estat recollides.

El desig d'un recolzament i un contacte afectiu ens situa en una demanda que va més enllà de l'acompanyament professional ofert a dia d'avui, i què té a veure amb la necessitat que les relacions establertes prenguin un caire de cura per a què pugui restablir-se, o inclús establir-se, la dignitat pròpia, l'amor i la confiança en l'altra.

Lia Cigarini apunta i reflexiona sobre l'acompanyament relacional que necessita una dona que ha patit maltractaments (Cigarini, 1995, p.81) *"en un procés per violència, una dona necessitarà, amb tota seguretat, tenir a d'altres dones al seu costat. Però, quines seran aquestes altres dones, els moviments organitzats o aquelles amb les quals ella tingui un vincle concret?"*

L'autora amb aquesta idea mostra amb claredat la pèrdua a la què són sotmeses les dones que pateixen violències masclistes doncs, si ingressen en el circuit proposat per la institució, es a dir, si són assistides a una Casa d'acollida, han de deixar en suspens les relacions de recolzament que mantenen amb les dones properes del seu entorn.

Allò implícit que comportarà l'assistència pel sistema de protecció que ofereix l'administració és que els recolzaments de *l'entredones* existents quedin substituïts per les relacions professionals. Unes i uns professionals que tindran com a idea relacional d'intervenció social aquella que dicti la pròpia administració i/o aquella forma d'interacció que proposi el pla acadèmic universitari de cada professió que té cabuda dintre del sistema de protecció.

La pregunta que enlaira Cigarini encercla una dicotomia que el pensament de la diferència sexual deixa resolta per l'aposta de les relacions de Sororitat, les que han estat sempre i les que sempre continuaran estan disponibles per a totes aquelles dones que les vulguin albergar.

---

¹⁰ 1987, "Jornadas sobre las agresiones a la mujer". Comunicación sobre el centro de información y urgencia para la mujer y Casa de acogida de Barcelona. Grup Alba. Ajuntament de Barcelona.

Ben cert però que, en la situació actual, on el sistema de protecció queda supeditat a les lleis i, davant el risc real del exercici de violència vers les seves vides, algunes dones precisen d'aquesta llunyania que permeti la protecció primària de les seves vides. Aquest nus existent que ens situa la necessitat de protecció i la necessitat de les relacions de suport, em fa apostar pel treball basat en el vincle, en relacions que cerquen la confiança, relacions en obertura en l'altra - en relacions d'amor basades en la relació primera amb la mare o per qui estigués per ella- per a poder acompanyar a la dona en el seu procés de recuperació de la violència viscuda.

3.3.- El simbòlic masculí davant dels desitjos femenins.

En aquest punt donem un salt. Un salt que té a veure amb la proposta de portar el món, el somni, el desig, la necessitat en femení cap a un món compartit per ambdós sexes però que únicament ha estat configurant en masculí.

El Grup Alba, al realitzar la seva proposta¹¹ de creació de la Casa d'acollida, la proposta escrita que serà avaluada per l'administració, no nombra part de les necessitats anteriorment recollides de les dones, no nombra els seus desitjos, i acaba presentant una proposta d'estructura i de funcionament què, per a mi, té sentit en tant a requisit per a poder arribar a on es vol arribar.

“Sovint les demandes de les dones són infinites i les possibilitats de la Casa té un límit: ha de poder cobrir les demandes primàries (allotjament, manutenció) i atendre a la problemàtica personal (sanitària, jurídica, psicològica).”

Entenc aquesta proposta com una aposta també de llibertat, com aquelles apostes de les dones místiques, on feien el què s'havia de fer per acabar trobant indrets on poguessin configurar la seva llibertat. La urgència i el desig era tenir una Casa d'acollida - els cossos i les vides de moltes dones estaven en perill- i la proposta que va ser presentada a l'administració la llegeixo com un tràmit per aconseguir allò que es necessitava i es desitjava.

---

¹¹ Grup l'Alba, “Propuesta de una Casa d'acogida para mujeres maltratadas” abril de 1986.

Com ja he dit, la primera Casa d'acollida que va ser creada a Catalunya va ser gestionada pel propi grup de dones que s'havien implicat en la lluita, portant a terme la seva idea d'acompanyament proper; un acompanyament amb una mirada i un fer femenins, acollint i fent seves les necessitats de cada dona i, més enllà, nombrant i portant a la política els orígens patriarcals d'aquelles situacions.

Aquest punt de partida s'ha anat esmicolant a cada pas que l'administració s'ha endinsat en ser garant de la protecció de les dones acollides. L'administració - no es pot obviar- ha estat creada pels homes mitjançant el seu pensament, la seva manera de fer, la seva raó. L'administració sorgeix i emana del cos de l'home. Un home que es viu a sí mateix com a mediador i com a centre.

Però l'administració no únicament toca els cossos dels homes, ans el contrari, d'igual manera, i en nom de les polítiques d'igualtat, ha estat pensada per a homes i per a dones, presentant-se com a neutre i amagant a força de no nombrar el què és: una creació en la qual no s'ha donat el diàleg entre els sexes.

Aquest exercici de garantir la protecció per part del ser masculí Victor J. Seidler ho assenyala d'aquesta manera <<els homes hem après a parlar pels altres, pensant que és la nostra tasca dir allò que és millor per a cadascú en una situació determinada. En realitat, hem après a utilitzar la nostra veu per parlar pels altres, abans d'haver après a parlar per nosaltres mateixos més personalment.¹²>>

En aquest cas, la nostra veu, la meua, la masculina, ha servit i encara serveix, per donar forma a un lloc de cura femení, que ha de ser creat, format i transformat per dones i que l'hem forçat a encabir a la manera que els homes tenim d'entendre la protecció i la recuperació.

La veu masculina fa i desfà, diu i calla en l'abordatge de la violència que pateixen les dones pels homes. Sembla que allò que diu l'administració, en tant que masculina, ha fet entrar a la Casa d'acollida maneres de fer que objectiven la relació i exigeixen models d'atenció i rehabilitació homogenis a tots els serveis, siguin com siguin

---

¹² Victor J. Seidler. "El hombre no razonable" Revista DUODA, N. 28. Pag.127. 2005.

aquests, sense permetre que les persones ateses puguin expressar i significar la seva diferència.

La normativa, les regles, els informes, la temporalitat, la manera en què es valoren els resultats provenen del sistema capitalista liberal que imposa la seva doctrina masculina en l'ajuda a les dones, defugint de considerar les necessitats concretes de cada dona i les maneres que precisen els cossos femenins per tornar a nombrar-se i ser nombrades dignes i no etiquetades com a dones maltractades.

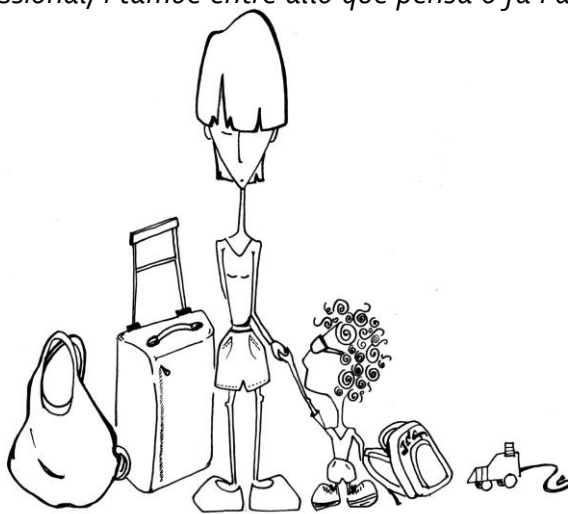
Així doncs, la proposta primera de Casa d'acollida ha estat capgirada convertint-la en un servei que no contempla la diferència femenina i les seves maneres, pròpies, de recuperació. Però no únicament això, sinó que, des de la creació de les Cases, les polítiques governamentals que es pensen i es porten a terme per donar fi al patiment de les dones que pateixen violència per part dels homes - i que recordem que han de ser protegides- es fonamenten en el menys teniment de la dona, havent aquesta de fugir de Casa seva, havent d'abandonar els vincles relacionals que la sostenen i sotmetent-la a un doble dolor i a un perjudici que l'acompanyen en el seu procés.

Per restituir aquest dolor, i mentre la situació continuï sent la que és, mentre que les dones no siguin escoltades i siguin situades on realment han d'estar, com a dones que únicament volen trencar amb una situació de violència a la què són sotmeses per ser dones, la proposta es tornar a situar el desig de la dona al centre de la seva recuperació i vestir les Cases d'acollida d'un entorn on el recolzament amorós basat en la proximitat relacional sigui allò que acompanyi en aquell període de temps la vida de la dona.

Cóm a eix de present i futur, Maria Milagros Rivera situa la llibertat relacional com a palanca de canvi en les situacions de violència contra les dones (Rivera, 2012, p.24-25) *"Crec que educar els nens i els homes en el sentit i el valor civilitzador de la llibertat relacional – que algunes anomenem llibertat femenina- contribuirà més a fer impossible la violència contra les dones que limitar-se a portar-les a Cases d'acollida."*

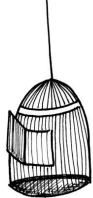
Mentre què l'aposta per la llibertat femenina no sigui assumida per aquelles i aquells que volem un canvi en el sistema que ens situa en el món, les dones i homes que treballem en la intervenció social tenim un repte que va lligat al canvi de mirada i de posicionament, i que es tracta de capgirar la intervenció social fonamentada en la raó i en l'ús excessiu dels protocols, i deixar entrar de nou, retrobar-nos, amb l'afectivitat. En moltes ocasions es tractarà d'abandonar la por a l'assistencialisme – que ens han transmès durant el transcurs de les nostres carreres universitàries- i fer una nova lectura de l'acompanyament de cura que és transversal a la pràctica de la llibertat relacional, la “llibertat con”¹³ que ens apropa Diana Sartori.

En aquest sentit, Silvia Navarro realitza una crítica clara a les pràctiques de les professionals i els professionals de la intervenció social quan assenyalava que *<< la intervenció professional, cada vegada més, es veu amenaçada per l'exigència d'objectivar tot, d'ordenar, de comptabilitzar, de controlar, de codificar, de reproduir, etc., fins esborrar del nostre punt de mira quelcom tant important com es l'altra, fins a quedar-nos sense rastre del rostre de l'altra>>*. (Navarro, 2017, p.311) i l'autora continua apuntant *“coherent amb la lògica del control i el fer tecnòcrata, és l'ideal del bon professional autosuficient, neutral, distant, que no dubta, que evita sentir-se afectat pels altres, que no s'expressa mai vulnerable, que es sent senyor d'un saber tècnic sempre acabat i llest per ser emprat, que es capaç de traçar una frontera ferma entre la seva experiència vital i la professional, i també entre allò que pensa o fa i allò que sent o és”*. (Navarro, 2017, p.312).

¹³ Diana Sartori. “Libertad con”. La orientación de las relaciones. Revista DUODA, n.26. 2004. P.105.

.....De proCeSos i mañereS.....

4.- La Casa materna a la Casa d'acollida.

Com va apuntar Laura Mercader Amigó al XXVIII Seminari Públic Internacional de DUODA¹⁴ (Mercader, 2017, p.2) *"la Casa natal és la relació amb la mare o qui ocupa el seu lloc" i, per "translació metonímica (...) ho és la Casa que ella habita, doncs l'arregla i prepara, o fa que ho estigui, per i per a nosaltres"*. Com bé aclareix la mateixa Laura, *"la Casa natal només és la mare per transferència metonímica, es a dir, no és metàfora de la mare (no és la seva substituta) sinó que la seva memòria, la recorda i a través de la imatge del record o del somni, la fa viva"*.

Així, com bé em va puntualitzar María-Milagros Rivera, la Casa d'acollida no és i no potser la Casa natal però, la relació amb la mare, si ha estat simbolitzada, es pot portar a on s'estigui.

La Casa d'acollida no és la Casa natal, no ho és, però el bagatge, la experiència d'haver transitat per ella i haver-la simbolitzat, fa que pugui estar present, tant per part de les dones acollides com per a mi que allà hi treballo. Que es faci palès al meu cos i en els meus records la relació primera amb la meva mare fa que el meu estar present a la Casa d'acollida es converteixi en una barreja emocional on queda simbolitzada la relació i em permet fer quelcom polític amb allò que entre ma mare i jo vàrem construir. El posicionament serà cercar el saber que em neix de dins, cercar allò que vaig construir a l'escalf de la meva mare, que no es una altra cosa que la vida; la continuació de quelcom que les dones i algun home han portat a terme.

Nombrar aquí a la mare, a la meva, a la particular, és nombrar la importància què té en tant que procuradora de vida, amb tot el sentit que té aquesta afirmació. Nombrar a la meva mare es donar-li la veu, deixar d'emmudir-la, que és quelcom que hem acostumat a fer els homes amb les pròpies mares quan no esmentem el pes que elles han tingut en el nostre estar en el món, en el seu estar present, en les maneres diferents – en les estratègies que ha emprat- per introduir-nos a un món que ens esperava i que està disponible per a totes i tots aquells que arribem de nou a ell.

---

¹⁴ "La genealogía femenina de la Casa natal", Laura Mercader Amigó, 2017. XXVIII Seminari Públic Internacional de DUODA.

Luisa Muraro assenyala aquesta manera de fer de nosaltres els homes (Muraro, 1988, p.13) *"ignorant els privilegis històrics dels fills mascles (els homes) cobreixen amb fonaments ideals l'origen del seu saber. Estimen a una mare muda de la què presenten la seva obra com una imatge i una aproximació de la pròpia, invertint l'ordre de les coses"*.

És temps, doncs, de nombrar a la mare i de nombrar-la quan porto a terme a la meua pràctica professional experiències viscudes de i amb ella. Seguint les paraules de Maria-Milagros Rivera (Rivera, 2012,P.16) *"avui el món està preparat per a reprendre el vincle vital entre l'ensenyança i la mare (...) Avui és possible dir que aprendre és aprendre el simbòlic i continuar aprenent durant tota la vida sense trencar amb la mare"*.

L'arribada de les dones a la Casa d'acollida, com ja he dit anteriorment, tot i què per a l'administració és voluntària (la dona ha de donar el sí i signar una sèrie de documents que així ho especifiquen) està precedida pel dolor del trencament del seu món. La voluntat excedeix el seu cos - l'abandona- doncs resulta impensable una voluntarietat que la porta a la renúncia de les seves il·lusions mantingudes en el temps, a l'allunyament dels vincles familiars o d'amistats, a l'allunyament de l'entorn conegut que atorga seguretat i configura.

La dona arriba voluntàriament a la Casa, sí, però no podem oblidar que de vegades no en té d'altres alternatives per a què la seva llibertat esdevingui. D'altra banda, tampoc podem permetre que la paraula <<voluntàriament>> amagui allò que realment hi ha al darrera: la por, la necessitat de fugida, on l'instint de vida, de protecció cap a ella i/o cap a les seves criatures, sorgeix d'una manera ferma i que no fa una altra cosa que jugar al seu favor.

Aquesta acceptació d'anar a una Casa d'acollida arriba precedida per aquestes pèrdues, moltes de l'ordre de la matèria i d'altres - les que no són mostrades, les que queden arraconades- són de l'ordre de la vida, de l'ordre de les emocions.

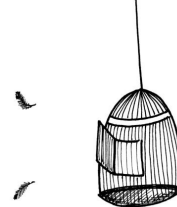
En aquest sentit, la Casa d'acollida hauria de constituir-se amb el propòsit d'abraçar totes les necessitats nombrades i detectades i no, en exclusiva, d'aquelles que són marcades per la institució i que giren al voltant de la inserció laboral, de la recuperació psicològica, de l'autonomia i de les possibles mancances en tant al ser mare. En el

centre de tot això s'ha de situar, i ha de ser nombrat, un acompanyament en allò relacional que té a veure més amb les maneres de fer que encercla la relació materna i amb la seva manera de donar un sentit a les relacions.

Així doncs, qui conforma la Casa d'acollida ha de preparar-la en un sentit matern, com ho fan les mares; estar preparades i preparats per acollir a qui vingui, al cos en femení que vindrà. Acollir allò que cadascuna portarà amb ella i fer-li espai en el <<entre nosaltres>>, com ho fan les mares o qui per elles hi estiguin. I estar disponibles, amb gratitud i amb mirada atenta per a tot allò que - en relació d'autoritat, si es dona- ens sigui sol·licitat. En definitiva, portar a terme la pràctica de la relació que, recordem, és el sostén de tota la civilització.

5.- El procés a la Casa d'acollida

5.1.- SÀber de tu abans de conèixer-te: La paraula dels altres que et porten a mi.

A la Casa d'acollida, abans que entrin a viure les dones, ens arriba un informe de Serveis Socials (tot i què també podem tenir accés a d'altres, si existeixen i així es cregués convenient) que ens omple de dades de la dona i de les possibles criatures que vinguin amb ella. Aquest informe està configurat per les mirades de unes i uns altres, diferents a la dona, diferents a mi, que intenten explicar el passat i un present des de la particularitat irreductible del cas però que, reprenent les paraules de Lia Cigarini, queden amagades per la utilització de la veu de la dona per la d'altres que s'erigeixen en portadores i portadors de la seva veu. A més, aquest informe queda filtrat per les àrees d'observació que marca el model d'informe establert pels Serveis Socials, sense que tingui cabuda el desig, les pors i les esperances de les dones, doncs allò que es promou és que "l'acompanyament" que es realitzi a la dona acabi tenint un efecte quantitatiu respecte a si la dona ha estat inserida o no en la societat; es clar, una societat que s'emmiralla i que promou el món creat en masculí.

Aquest informe serà el nostre primer contacte amb la dona. Sabem d'ella per paraules d'altres, paraules filtrades que tenen el pretext de ser emprades per aplanar un camí d'intervenció. Paraules que configuren el meu imaginari i que poden despertar les meves alertes, poden fer ressorgir les meves inquietuds, els meus recels, poden fer-me fixar allò que no està fixat, poden distreure'm d'allò que hi ha. En definitiva, l'informe juga en contra de la relació a dos. L'informe, si no hi ha consciència de superar-lo, cancel·la el sorgir d'una relació que permetrà poder estar amb tot el cos, tot el desig, en la pràctica laboral en la qual crec i aposto diàriament.

5.2.- PReparant Casa teva.

"Perquè si això altre que es pensar l'altra sense sentir-la és també pensar de veritat, així doncs, potser que no es tracta per a mi de la mateixa cosa, del mateix pensar. Potser que n'hi ha diferents pensaments vertaders, a alguns dels quals jo no puc accedir. Perquè pensar l'altra sense sentir-la, em dic, seria pensar l'altra com lo altre, com allò altre que

són les coses per a mi. Però, puc jo en algun cas pensar lo altre sense sentir-lo?”¹⁵

Una vegada l'equip que treballem a la Casa d'acollida rebem l'informe de la nova dona que serà acollida, i una vegada ha estat acordada la data d'arribada, la dona es pensada, la dona comença a formar part del nostre dia a dia. Es comencen a formar vincles que en un primer moment no són visibles però que formen part de la suma, de l'entramat de vincles que posteriorment quedaran establerts mitjançant les paraules, les carícies, l'humor, les mirades, les abraçades, etc. Allò què roman és pensar l'altra per situar l'amor com a element central de la relació que proposem.

Aquesta arribada - de vegades sobtada de vegades més planificada- mobilitza. Com quan la criatura està a punt d'arribar al món i la mare la pensa en tot moment, portant els seus pensaments a la Casa natal, vestint, organitzant els espais que la nena o el nen ocuparan.

Tornat a les paraules de Laura Mercader Amigó *“Preparar l'espai material de la criatura – habitació, bressol- és primordial per a què la mare la investeixi psíquicament, permet que li faci lloc dins seu. Aquest lloc, juntament amb els paraments de la Casa material, configura la relació entre la mare i la criatura, crea la Casa natal.”¹⁶*

No és la meua intenció que aquest exemple que beu de la relació materna funcioni com a metàfora de com són les preparacions de la Casa d'acollida però sí què hi ha intenció en assenyalar què hi ha del meu simbolitzar la relació amb la meua mare quan li dono prioritat a adequar la futura habitació de la dona, i les seves criatures si fos el cas. M'interessa aquesta aposta que sorgeix de molt endins meu i que es converteix en quelcom polític que porto a l'espai comú. Preparar l'habitació, pintar-la, que quedi neta, que tingui un petit regal que l'aculli, que tot estigui endreçat, que la roba de llit i de més roba sigui en les millors condicions possibles. Aquesta manera de fer, que sempre ha estat més femenina, molt més femenina, que masculina, és quelcom no reconegut i és una de les feines que queden englobades en la creació i recreació de la

---

¹⁵ “Imágenes del otro” Larrosa, Pérez de Lara (coomp.), 1997, Virus editorial.

¹⁶ “La genealogía femenina de la Casa natal”, Laura Mercader Amigó, 2017. XXVIII Seminari Públic Internacional de DUODA.

vida.

Però això que proposo no sempre es produeix. La urgència, la capacitat econòmica, la manca de personal però, per sobre de tot, la no aposta, la manera de no fer visibles aquestes pràctiques de la cura cap a l'altra; aquest fer-li lloc -amb un caire curós, amorosament- en la que serà la seva Casa no es presenta como una pràctica sentida i professional; no queda registrada com a quelcom que faciliti la seva acollida i la seva posterior estada.

No arribar a fer l'aposta per incloure aquestes pràctiques de cura cap a l'altre contribueix a reproduir el model productiu i relacional masculí a les Cases d'acollida; no donar cabuda, no apostar per les pràctiques femenines, serà arraconar el saber fer de les dones que any rere any, segle rere segle han realitzat amb tant d'encert. No fer entrar les pràctiques femenines a la Casa d'acollida és perdre el món de vista.

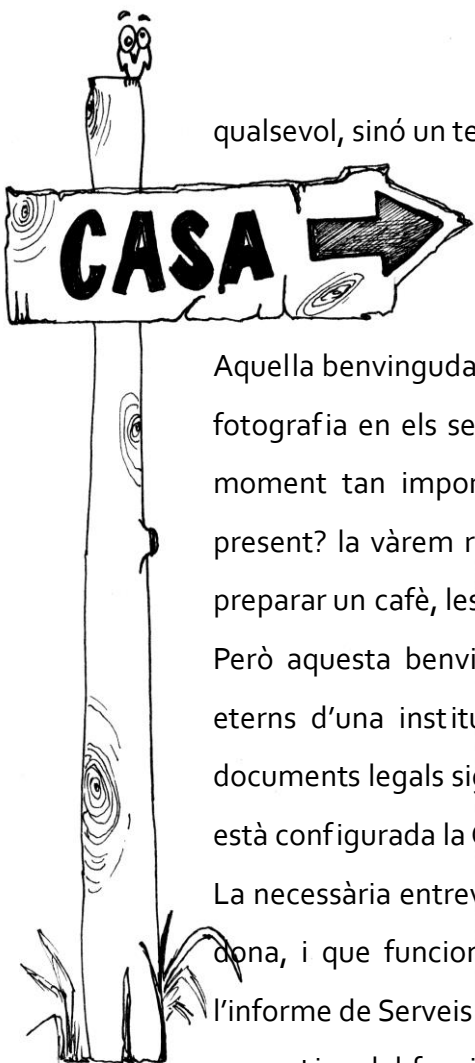
5.3.- La bEnvinguda. Una acollida atÍpica.

El dia que arriba la dona a la Casa d'acollida és un dia d'una gran barreja emocional, doncs no es pot perdre de vista que potser aquell dia sigui el primer dia que hi hagi hagut de marxar de casa seva, potser deixant el seu gos enrere, o potser que s'hagi acomiadat de l'amiga o de les seves familiars. Aquell dia haurà deixat molts records, molts desitjos sostinguts en el temps i moltes esperances esquinçades. Potser que sigui un dia trist, o no, però amb això hem de comptar. Ho he de tenir present.

Però per a mi també serà un dia important doncs, si hi sóc present a la seva arribada, la meva presència, el meu fer, formarà part de la seva experiència de benvinguda: la mirada que ofereixi, la mà que li apropi, les paraules que li atorgui, formaran part del sentir-se més o menys reconfortada, més o menys acaronada en aquell moment tan fràgil.

Però d'igual manera que em nombro a mi, i a l'equip que configurem el personal que hi treballem, també n'és d'important la benvinguda que ofereixi el conjunt de la Casa, és a dir, la resta de famílies que conviuran amb ella. Totes passarem a formar part, d'una o una altra manera, dels seus vincles més propers durant un cert temps, i no un temps

qualsevol, sinó un temps de tancaments i d'obertures.

Aquella benvinguda, aquell farcit de neguits i de paraules inconnexes, roman com una fotografia en els seus cors, doncs la majoria de les dones acollides recorden aquest moment tan important quan s'apropa el moment de la seva sortida: qui estava present? la vàrem rebre amb una abraçada o únicament amb un somriure? li vàrem preparar un cafè, les seves criatures van poder jugar amb joguines només arribar?.

Però aquesta benvinguda, en un moment concret, queda escapçada pels requisits eterns d'una institució que reclama el compliment de protocols, de normes i de documents legals signats, i que no permeten oblidar on ens trobem i de quina manera està configurada la Casa.

La necessària entrevista amb la directora, on es realitza una primera aproximació a la dona, i que funciona com un primer apropament per a començar a deixar enrere l'informe de Serveis Social que deixava fixada a la dona, també servirà per explicar-li la normativa del funcionament del servei i per signar els diversos compromisos vers la institució.

Això, que forma part també de la benvinguda, ofereix la lectura de una dualitat, una dicotomia, entre allò que anomenem Casa (el simbòlic femení) i el Servei d'acolliment i recuperació (el simbòlic masculí que queda representat per la institució). En aquestes ens movem les i els que hi treballem i les dones que hi són acollides.

Repensar de quina manera poder fer encabir les necessitats de l'administració dintre del procés d'acollida de la dona per a mi és d'una necessitat que toca l'ànima doncs, la màgia palpable que ofereix l'acollida càlida que preparem i a la qual ens entreguem, queda esmicolada de sobte per les possibles tensions que poden esdevenir al endinsar-se en una entrevista amb la directora.

La màgia pot quedar esmicolada pel neguit d'una paperassa a signar que, tot i que s'explica i es fa entendre amb tendresa, pot ser què produeixi, sense adonar-nos, la violentació del cos de la dona perquè, en ella, el que neix, es la necessitat de ser

acollida amb somriures que obren futur, amb paraules o amb silencis, amb carícies o amb mirades, amb proximitat o amb llunyania però, en tot cas, ser acollida en relació i no amb mediacions que allunyen d'allò que importa i què no donen resposta al seu sentir.

5.4.- L'estància i els seus vincles amb la pedagogia de la diferència sexual.

Qui treballem a la Casa d'acollida fa un temps que ens qüestionem les nostres pràctiques professionals, les nostres intervencions adreçades a les dones. Estem en un moment de canvi. Ho noto, ho notem cadascuna i cadascú de nosaltres, i així es significa en les reunions d'equip.

L'experiència de consciència que està representant el màster de la diferència sexual posa en el meu centre - i de retruc en el centre de l'equip- d'una manera qüestionable les intervencions que realitzem i que es troben allunyades de l'experiència emocional i de l'experiència del bontracte.

El desig passa per donar cabuda i parlar-ne en aquest treball de la transformació que està succeint, sense cap tipus de pressa, sense devastar el què ara ens sosté. Aquest desig és una necessitat vital que em serena.

Per fer-ho, per poder donar espai a aquesta transformació, crec que calen dos moviments que han d'anar entrellaçats: Un primer que ha de tenir el seu inici en el nombrar i en el reconeixement d'allò que ja fem i un segon que s'ha de recolzar en la recerca d'aquelles pràctiques que es mouen en la recreació de la vida i que ens facin vibrar.

M'emociona l'aposta de poder partir d'allò que fem; del que ja fem però que no se'ns presenta visible. En el nostre estar a la Casa hi ha quelcom que passa desapercebut, més per a nosaltres que per a les dones, i què no nombrar-ho fa que es perdi, que quedi atrapat en el món de les coses no fan vida. Crec que el fet de no adonar-nos de les pràctiques diferenciadores que hi aportem en la nostra tasca té a veure amb què aquestes rauen en nosaltres, les tenim a dins, tan a dins que no pesa, d'igual manera que no varen pesar quan les vàrem aprendre d'una manera senzilla i amorosa al ser-nos transmeses. Sóc conscient que tenim molt potencial a dintre però què, al no convenir amb allò que ens sol·licita l'administració i tampoc és allò que ens va ser inculcat a la Universitat, cau gairebé en l'oblit, no sura -resta per altres bandes- però hi

són.

Quan quelcom trontolla, com és el procés de canvi que estem travessant, pot semblar que caurà, però no tinc la sensació que hagi de ser així doncs, reitero, allò que percebo que falta a la Casa d'acollida és nombrar allò què fem i apropar-nos a pràctiques de relació que entronquin amb la llibertat femenina, llibertat en relació. Nombrar les accions que ja realitzem i assenyalar cap a on volem anar com a part de nosaltres que és, com a pràctica política que ha d'acabar sent. Anomenar-ho és quelcom imprescindible, doncs al no fer-ho, les pràctiques cauran presses del mateix oblit polític que han patit i pateixen les pràctiques que tenen el seu origen en el saber matern.

El punt de partida en si resulta dificultós, de la manera que és dificultós fer que coincideixin les paraules amb el seu significat quan la concordança funciona per una altra banda diferent del sentit de l'origen. Però el resultat se'm presenta alliberador. Perquè allò que succeeix és que, quan nombro i faig meva la pràctica, torno a estar dintre meu. Es produeix la connexió de cos i d'ànima, van a una. Reprenc la posició inicial, faig un reset, un tornar a començar, i me n'adono que el meu cos quedava en suspens per un llenguatge i unes maneres de fer que no eren les que em vinculaven a la vida.

Parlar de la pedagogia de la diferència sexual dintre de la casa, i agafant les paraules i el títol del llibre de Diotima, és una de les maneres clares de *portar el món al món*. És una pràctica que retorna al món allò què és. Segons Concepción Jaramillo, "*la pedagogia de la diferència sexual tracta de descobrir i afirmar la diferència de ser dona, partint del primer i més elemental dels drets: el què les dones puguin definir-se per sí mateixes com a subjectes i no per oposició a altres i, des d'aquesta subjectivitat, definir la cultura, la política, l'educació i, en definitiva, el món.*"¹⁷

La pedagogia de la diferència sexual es fonamenta en la pràctica de la relació, pràctica què, com diu Luisa Muraro, beu de la mare i <<ningú se la pot apropiat, però

---

¹⁷ Concepción Jaramillo, "Notas sobre la pedagogía social". Revista DUODA, n.14, p. 111. 1998.

queda disponible per a qui es compromet amb la tasca de la necessària mediació>>.18

El començament, polític, és reconèixer que allò que fem prové de la nostra experiència, que fa temps que ens acompanya i què és la relació primera amb la nostra mare o qui per ella va ser-hi, donant-nos l'amor i la llengua, d'aquella manera que ella ho feia, i que ens va introduir, a poc, al món que ens esperava.

5.4.1- AcOllir la pàrula.

La paraula acompanya, hi és present, en cada dona. En ella recau la possibilitat d'utilitzar-la, en mi recau acollir-la, desxifrar-la, acompanyar a retirar-la dels forats on de vegades cau sense trobar sortida. Mitjançant allò que succeeix en el quotidià, en el dia a dia, o bé en els espais del *entredos* que es creen entre la dona i la seva educadora o educador referent, la paraula brolla quan pot i vol brollar i, mitjançant aquesta plataforma de relació, es constitueix un vincle necessari per a què el procés a la Casa d'acollida sigui fructífer per ambdós.

Acollir la paraula no ha de ser un objectiu en sí, acollir-la és quelcom que va amb mi i que li reconec a la meva mare, portant-la al món en el que hi soc present, al qual ella em va introduir, amb els seus silencis i amb les seves carícies que provocaven el salt a dir-me i a desdir-me. Acollir la paraula després de què ella me la donés i me l'apropés.

Acollir la paraula en cada cas concret, en cada referència, es donar-me a l'autoritat, donar-me al reconeixement que gairebé totes les dones acaben provocant-me. Acollir la paraula es donar-me a la vida que cada una d'elles porten de nou a mi, perquè cada una d'elles m'apropa la seva, i únicament la seva, vida; temps canviant en mi si aquesta paraula em toca i estic disposat a la seva obertura.

El meu jo, el meu sencer, que mai ho és, es modifica, i no en un sentit abstracte que s'allunya de la paraula "modificar-se" si no què es modifica en plenitud i en consciència; aquest estar disponible per a la relació amb les dones toca allò què toca, i

¹⁸ Luisa Muraro, "Autoridad sin monumentos". Revista DUODA, n.7, p. 13. 1994

crea un estar amb ella en exclusiva, que s'accentua en els moments compartits, però què, quan el seu procés a la Casa finalitza, roman en el meu cos i en la meva ànima com empremta indeleble.

Reconec en l'equip que treballem a la Casa aquest donar espai a la paraula de l'altre, no com objectiu, sinó com un acte d'amor que tremola pel desig d'acollir allò que l'altre desitja, estant disponible per allò que toqui.

5.4.2- FeR foRaT a l'emOCió.

M'amago. Quan existeix quelcom que m'emociona de la dona en la meva pràctica relacional, m'amago. Fa presència un altre en mi. Un home perdut per la situació i que s'agafa a allò què li funcionava. Fujo del que faig habitualment, en les meves altres pràctiques de relació, per entregar-me a una fugida que no permet la connexió de les dues ànimes en relació.

Hi ha barreres que he cregut fonamentals per l'exercici de la meva professió, com la distància emocional, que configura la distància professional, i què té molt a veure amb l'autoritat masculina. Però no únicament això si no que, creia amb fermesa, que aquesta distància era la necessària per a què el seu patir no entrés en mi i no impossibilités l'objectivitat que exigeix la idea masculina de la intervenció social. En el meu imaginari mostrar-me tocat i proper al seu patiment em situava en la pèrdua d'autoritat, em treia saber i, doncs, l'acció educativa marxava alhora que apareixia l'emoció.

Adonar-me de les conseqüències a les quals m'avoco quan guanya en mi la distància emocional, es adonar-me de les pèrdues i dels trencaments que causa. Aquest "*no deixar que em toqui*" dirigeix i cancel·la la relació fructífera, convertint la paraula relació en una d'aquelles paraules emprades des de la facilitat que proposa el seu vuit. Així doncs ara intento no vacil·lar – com sé que no ho fan des de fa temps algunes companyes- em dono i em deixo donar – amb les seves dificultats- deixant-me tocar per cada una de les històries que en relació de confiança em volen explicar, amb cada tret que la caracteritza, amb cada mirada que ofereix i que em transporta a d'altres indrets ja coneguts i fructífers de relació.

"*Deixar-me tocar emocionalment*" com ens regala Francesca Migliavacca (DIOTIMA,

1999, p.60) em permet donar-li transcendència al seu singular i, amb això, sortir del oferiment de homogeneïtat en el tracte, obrint la possibilitat a possibles camins a recórrer durant la seva estància a la Casa d'acollida.

5.4.3- A cOr obeRt.

L'aposta es anar a obrir el cor més enllà de la ment perquè obrint el cor, aconseguixes arribar al camí – tot i les giravoltes- que permet obrir l'oportunitat al canvi.

Amb aquesta aposta la idea es arribar a possibilitar una transformació de la ment mitjançant la transformació de l'ànima. Tocar el cor, d'ella, de cada dona, permet el descans i acompanya el procés de deixar l'ànima disposada per poder acollir allò que passi per ella; entre d'altres coses, tot allò que pugui passar en l'intercanvi que permet la relació i que sempre va acompanyada per un més.

En la relació sempre circula l'amor i el saber i, en aquest saber, en aquest que jo puc oferir – des de l'autoritat que em sigui oferta- és d'on emanarà el més, doncs, en aquest intercanvi hi haurà el meu desig d'oferir experiències que facilitin la superació de la seva història de violència viscuda.

En aquest partir existeix un desig de portar a la pràctica relacional fets i paraules que toquin allà on emociona, crear tensió emocional per proporcionar obertura a la transformació. El desig radica en <<ensenyar l'amor amb l'amor, fer polític l'amor>>. (Sofias, 2011, p.37) perquè com diu Maria Zambrano (Zambrano, 1986, p.88) hi ha coses que únicament l'amor pot fer.

Aquest es el meu desig, aconseguir portar a terme aquesta pràctica. El desig, com diu Anna Maria Piussi¹⁹ “*es posar en moviment allò que reconeixem com a important per a nosaltres i què podem aconseguir*” i com continua dient “*a aquest desig ens hi podrem apropar si estem sostingudes per d'altres, si trobem a d'altres que van pel mateix camí, que ens donen mesura*”. Es en aquest punt on reconec la necessitat de llibertat que em proporciona l'altra, en aquest cas, l'equip amb el que treballo. Tot i que l'aposta ha d'estar en cada dona i home que configurem l'equip, necessito del seu sosteniment

---

¹⁹ Anna Maria Piussi. *Cuadernos de pedagogía*, n. 267. Marzo. P.13

per portar-la a terme.

5.4.4- La CoNfiAnça.

La confiança és quelcom que juga a favor de les relacions que s'estableixen entre l'equip i les dones que hi són acollides. És quelcom que pot arribar a passar desapercebut però que hi és en tot moment. La confiança és un camí llarg a recórrer i, com diu Víctor J. Seidler <<l'expressió dels sentiments de cadascú pot ajudar a construir una confiança i una intimitat que no podria haver germinat únicament a partir de la voluntat i determinació. No puc escollir tenir intimitat amb algú d'igual manera com no puc escollir estimar a algú quan no és així>>.

En aquest sentit, que es generi confiança, en ambdós sentits de la relació, requereix d'unes implicacions que colpeix l'ànima de les persones que hi som implicades, colpeix el nostre ser en aquest món, en què passa i com ens passen.

Remei Arnaus en una de les trobades del grup SOFIAS parla de la impossibilitat de relació sense que la confiança hi sigui present <<la confiança és la que em dona apertura per arriscar-me a la relació amb allò que va bé i amb allò que no va tan bé>>.

Arnaus doncs, situa la confiança com a garant i mediació en la relació, i faig meves les seves paraules quan diu que <<la confiança i la gratitud són les què em retornen una altra vegada la pau per arriscar-me a la relació>>²¹

La confiança no la posseïm, d'igual manera que no estem en possessió de l'autoritat, la confiança la treballem en un procés constant, sense defallir, mantenint la mirada i el desig. La donem, l'atorguem sentint l'aposta ferma. I pot ser així perquè, com ens va mostrar Anna Mª Piussi al *Seminari d'intercanvi amb la Universitat de Verona* que va tenir lloc al maig de 2017 al Circolo della rosa <<la confiança és l'element més simbòlic que tenim, la confiança que és quelcom que ens ofereix la mare>>.

Així, la confiança és uns dels elements imprescindibles per a què es produeixi el vincle i tot allò que el vincle porta implícit per poder realitzar la nostra tasca que, com he dit anteriorment, no és una altra cosa que tocar el cor per a permetre la transformació.

---

²⁰ “Masculinidad, moralidad y modernidad” Víctor J. Seidler Revista DUODA, n.28, p.133, 2005.

²¹²¹ Remei Arnaus, “Un tiempo naciente” p. 115 (SOFIAS) Editorial horas y HORAS. 2010.

5.4.5- La passivitat.

La idea de passivitat va lligada a mi, com educador, i proposa deixar-me dir - deixar reposar, no avançar- per permetre que tingui temps d'esdevenir allò que l'altra porta a dins; la passivitat es oferir lloc per a què puguin dir-se les necessitats i els desitjos.

En canvi, si apostem per allò contrari, estarem parlant d'activisme, entenent-lo com a quelcom contraproduent en la relació educativa doncs, l'activisme, ens porta a omplir-ho tot, davant la possibilitat de enredar-nos en objectius externs i no en necessitats de la dona. Si no deixem espai a la passivitat -que va acompanyada de silencis i de vuits- estarem donant l'esquena a la possibilitat de fer nostra la singularitat que cada dona porta a aquest món, allunyant la possibilitat de ser tocat i que em toqui per a què provoqui "quelcom". Què ens provoqui sense cap tipus de dilació, d'aquella manera que no t'esperes – és això el que interessa- no donar res per conegut, res per tancat: què circuli, què estigui en moviment.

La idea de passivitat, de romandre a l'espera – aprendre a esperar, posar fre a les situacions que no fan vida- per poder obtenir, com a regal, una possibilitat de relació educativa vertadera.

Però sóc conscient que situar-me en aquest indret de la passivitat també em col·loca en l'indret on sorgeixen les pors. Pors a què la dona pugui pensar que allò que ofereixo -aquest permetre'm "deixar-me dir"- ens situï en "fora de temps" davant la marcada pressió que exerceix l'administració en ella i en mi.

La passivitat és fer nostre el ritme que dicti el cos de la dona, tot i que són moltes les ingerències en ell. Hem de reconèixer-les, saber que hi són allà, i afrontar-les, però en cap cas renunciar a la passivitat que, tot i ser contrària als dictàmens del sistema neoliberal patriarcal de l'administració, ha de ser present en les nostres pràctiques i poder habilitar-les en les dones amb les quals treballem.

De cos, les dones amb les que hi treballem, tenen un, igual que cada ésser humà, i en el cos de cadascuna d'elles i de nosaltres ens hi juguem la felicitat. Hem d'habilitar espais de trobada basats en el *temps de Kairós* -el temps del sentit com ens diu Maria-Milagros Rivera²²- per encetar conjuntament els camins de llibertat.

---

²² "Mujeres en Relación" María-Milagros Rivera., 2001. P.59. Editorial Icaria.

.....D'homeS en llibertat.....

6.- De maneres de sentir-se en diferència.

En un moment de la meua vida vaig transitar per un procés de rebuig del meu ser home; un procés que m'abocava a la indeterminació. Va haver-hi una fugida del meu ser masculí, tant per les incomoditats que sentia, com per les finestres tancades a l'obertura que se m'oferien. D'aquest procés va sorgir la identificació amb allò femení que m'envoltava, en la proximitat o en la distància; una identificació que es resolia allunyant-me d'allò que és, d'allò que sentia, doncs jo acollia el ser home en mi però les constriccions em feien moure cap a invencions no sentides.

Com bé diu Seidler, (2006, p.189) "es dona per suposat que (el homes) com a detentors del poder masculí, no han patit." I això és quelcom que ha de quedar al descobert doncs, ocultar les altres maneres de sentir-se home en divergència amb l'hegemonia de l'home masculí que beu de la història patriarcal, porta a la invenció de formes estranyes que no donen solució ni al patiment masculí ni al femení.

Fer cas al meu desig m'allunyava del viure'm home, de descriure'm com a home, destinant temps perdut a la recerca d'altres que no eren jo. Aquesta bogeria en vida m'acompanyà anys, masses anys, fins que el meu desig és rescatat per la diferencia sexual.

Donar espai en mi al pensament de la diferència sexual em permet donar sentit a experiències viscudes en el passat i a experiències per les quals transito en aquest present de transformació. Partir de la diferència sexual torna a situar-me on vull estar: en la proclamació del meu ser home. Un home en discordança amb el plantejament imperant masculí que ara mateix queda sustentat per les envestides d'un patriarcat que, com tant bé diuen des de la llibreria de Milà, ja ha deixat de tenir lloc i presència en els cossos de les dones i en el de molts homes.

Però, aquesta transformació, també ve propulsada per les relacions d'intercanvi que he pogut fer en la meua trajectòria vital amb d'altres homes que, com jo, intentem deslliurar-nos de les traves imposades en els nostres cossos per les masculinitats hegemòniques. En aquest sentit m'identifico amb unes paraules escrites per Gianni Flippozzi²³ on sintetitza el goig en aquesta transformació <<potser l'alleugeriment que

---

²³ "Unos amigos, entre la espada y la pared". Revista DUODA, n.28, p. 196. 2005.

vaig sentir prové d'això, del poder compartir finalment una experiència de sentit, on el sentit resideix en la possibilitat de transformació del nostre ser home entre homes i homes entre dones>>.

La convergència de les relacions properes i íntimes que mantinc amb d'altres homes i les diferents relacions de llibertat que estableixo amb tantes dones em faciliten la construcció del meu subjecte home, m'atorguen forces per a la reafirmació del desig de dir-me home i poder incloure en la categoria d'home allò que hi ha en mi, sense vacil·lacions, sense excuses. Perquè moltes vegades m'he sentit en la banda de la creació de justificacions per argumentar perquè em comportava d'una o una altra manera, perquè afrontava les situacions d'una manera no esperada pel meu sexe. Es tracta, com de nou recullo de Victor J. Seidler (2006,p.105) << *d'adonar-se que "identificant-se amb la ment, la raó i la consciència, les masculinitats dominants en la tradició Cartesiana han après a renegar dels cossos, les sexualitat i les vides emocionals com a elements d'una natura "animal" que necessita ser controlada*>>. Aquestes paraules donen i retornen la veu al meu cos, facilitant que ell pugui parlar i expressar, que ell digui de mi.

L'autorització a l'expressió del propi cos és la forma alliberadora que possibilita l'harmonia amb el món i alhora em permet reconèixer les meves pràctiques com aquelles heretades de meva mare. Possibilitats que ella em va atorgar, capacitant-me mitjançant les diverses formes que va trobar per fer-me transferència del seu saber però que, el món masculí, em va sostreure al imposar-me les maneres limitadores de ser home. I és que, recolzant-me en paraules de Marco Deriu, se'ns oblida que la vida no pot ser garantida negant o sostraint les relacions entredós que proposa la mare, sinó apostant per elles i portant-les a d'altres tipus de relacions. D'aquesta relació a dos amb la mare, que he pogut portar a d'altres indrets de relació, he pogut aprendre, he pogut sentir amb força en mi, que és en aquesta relació on s'expressen amb naturalitat les expressions de les emocions, i és en aquest nombrar-ho, on m'hi sento còmode, on aconseguixo posar en relació el món amb el món que sóc jo, sense amagatalls que facilitin pèrdues de camins desitjats.

7.- La figura masculina a la Casa. L'educador a un espai de dones.

En tot moment el meu estar i la meva diferència com a home a la Casa d'acollida és visible però, serà en el moment de la benvinguda a la Casa, en el primer moment que la trepitgen, quan el meu ser home a la Casa es fa més palès, doncs la meva presència no és esperada. Normalment sóc acollit amb sorpresa i potser curiositat, poques vegades amb temor i rebuig, tot i què també s'han donat aquestes situacions.

La Casa d'acollida ha de ser un espai de relació de dones, un espai on puguin expressar el seu diferencial, la seva llibertat, en la major expressió possible. Aquest és un partir lògic i ple de sentint per a mi.

La presència masculina l'entenc i la desitjo com una presència complementaria dintre del seu procés. En cap cas obligatòria ni necessària. Això sí, crec que els homes que treballem, per desig i per vocació, a una Casa d'acollida hem de ser homes que ens qüestionem el nostre ser masculí, entenent la dimensió i el pes que té el nostre cos i la nostra política en un món de dos sexes i, per sobre de tot, què visquem l'autoritat femenina amb reconeixement i alegria.

7.1- MiRant a ChiSwick.

L'any 1972 a la ciutat de Chiswick, a prop de Londres, es va obrir un dels primers refugis europeus per a dones i les seves criatures. En aquells anys poques experiències hi havien respecte a la protecció i les propostes de recuperació de les dones que havien estat violentades per les seves parelles homes. Aquell refugi va ser fundat per dones feministes i varen comptar amb la participació d'alguns homes que recolzaven la fundació. Segons explica el document creat pel *Grup l'Alba* sobre l'experiència a Chiswick²⁴ en aquells moments va haver-hi un excisió entre el grup de feministes que administraven el refugi. Les dues veus diferenciades albergaven en el seu centre la inclusió o no del sexe masculí en aquells refugis.

Per una banda, trobem el grup de dones que apostaven per la presència masculina com a revulsiu de les situacions de violència que havien patit les dones acollides i les

---

²⁴ “Una experiencia en Inglaterra en torno a los refugios para mujeres” Grup l'Alba.
<http://cdd.emakumeak.org/recursos/2371>

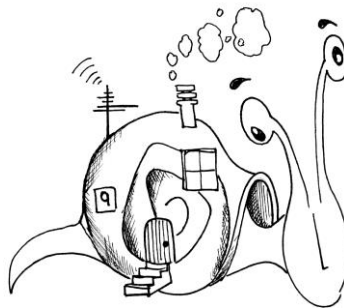

seves filles i fills; el seu argument, segons el recull que fa el *Grup l'Alba*, es basava en donar una altra imatge de l'home. La presència masculina jugava en benefici dels futurs vincles que aquelles dones poguessin establir amb d'altres homes, així també, les seves criatures tindrien un altre model referencial masculí que es diferenciés del model violent amb el que havien conviscut.

L'altre grup de dones, en canvi, apostaven pel reforçament i la recuperació de les dones violentades en un ambient femení. Un ambient d'*entredones*, de sororitat.

Penso que aquest debat encara és un nus alhora de pensar i/o repensar la Casa d'acollida. Fins l'any 2005, l'any que jo vaig ser contractat per primera vegada per a treballar a la Casa d'acollida, no s'havia realitzat cap contracte amb presència complerta d'un educador home. Des de llavors, la Casa on hi treballo, ha estat el recurs on més presència masculina hi ha hagut, arribant a ser dos educadors i un psicòleg. En les altres Cases d'acollida - de titularitat pública i dependents de la Generalitat de Catalunya- en tinc constància de què esporàdicament ha estat present la figura de l'educador home però en pocs casos ha format part de l'equip.

D'una manera recurrent i profitosa a la Casa on hi treballo tornem a qüestionar-nos el sentit de la figura masculina en aquell entorn. I més enllà, ens qüestionem en quins espais és positiva o contraproduent la nostra presència, quina relació s'estableixen entre educadors i dones acollides i quines són les diferències relacionals que es produeixen entre les educadores i les dones acollides. Tenir a mà sempre aquests interrogants fa que ens movem i que ens mobilitzem. No donar res per tancat, per fixat, ens ajuda també, en aquesta relació entre els sexes que es dona a la Casa d'acollida, a estar atentes a cada dona i a la dinàmica del grup per saber en cada moment quin lloc hem d'ocupar els educadors en un espai que en la seva essència és i ha de ser de dones.

7.2- Tu sí peRò únicament tu / AqUí sí però afora no.

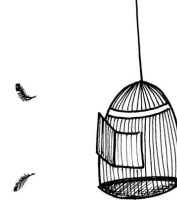
El diferencial masculí que aportem els educadors a la Casa d'acollida genera en un primer moment una sèrie de resistències en les dones vers la veracitat de les noves formes del sexe masculí que van amb nosaltres. Aquest sentir de les dones acollides és un dels factors que poden funcionar com a impediment de la relació fructífera del entre sexes que es dona dins la Casa.

En el meu quotidià laboral, una de les frases que més he sentit repetida en els inicis relacionals és *"tu sí però únicament tu"*. Aquesta és una frase que em desprèn de tota diferència sexual i em situa a una altra banda, en un lloc que no se desxifra i en el qual no vull estar. Potser aquest treure'm el meu sexe es una mediació primera que necessiten realitzar per entrar en relació amb mi. No ho sé.

Altra de les frases que es repeteix és la que propaga de falsedat el meu estar en masculí a la Casa d'acollida, *"aquí sí però fora no"*. I aquesta, de nou, toca la experiència de relació fructífera quan es queda embarrancada en el sentir de les dones; doncs la relació, si no es viscuda des de la veritat i des de l'entrega total, marxa per altres indrets que no tenen a veure amb el desig d'estar en relació de sentit.

Les estratègies que utilitzo, que utilitzem, davant d'aquestes situacions acostumen a ser dues. Per una banda no negar la meua masculinitat, narrant experiències d'aquí i d'allà, de la meua vida professional i personal, que facin palesa l'aposta pel nou traçat de la meua masculinitat. Cerco referents, els escassos que estan a la meua disposició, i els prenc com a guia, com a llum que permeten ser en diferència a l'home encerclat en el patriarcat.

L'altra estratègia, i aquesta toca més amb la veritat i amb la relació que estableixo amb les dones acollides, és nombrar a la meua mare, de nou la meua, la particular, posada al mig del meu ser home. Nombrar a la mare com a garantia d'un futur de transformació de l'home que ens apropa a la felicitat.

7.3- La SeduCCIÓ.

La seducció forma part de la relació que, en ocasions, s'estableix entre les dones i els educadors. És una estratègia de mediació apressa que es posada en pràctica a la Casa d'acollida, no únicament entre dona i educadors, però sí més amb nosaltres. Aquest fet a mi, com a professional, era quelcom que em desorientava; no sabent que fer amb ella. Jo no la buscava però apareixia, també en mi, com un element que ens posa en joc.

Davant d'aquesta mediació emprada proposo l'estratègia d'acollir-la; ser conscients que la seducció forma part de la relació primera que es dona a la Casa en l'entre sexes i seguidament treballar per a què a poc, i en relació de sentit, acabi diluint-se.

En tot cas, tenir present aquesta variant - saber que pot estar present entremig d'ella i jo- m'ajuda a veure amb claredat que puc fer quan aquesta apareix. En cada cas serà repensada la situació de la manera que el sentit comú ens ofereix però, en el partit, ha d'estar l'aposta d' oferir formes masculines no tradicionals de relació; com diu Marco Deriu, " sense que la norma i la jerarquia siguin mediacions vàlides en les relacions entre els sexes, sent la relació amb la mare la que funcioni com a mediació en les relacions home-dona per a què la seducció perdi la connexió amb el poder que el patriarcat ha fet que ostentéssim els homes.

7.4- LEs alertes.

En aquest punt vull assenyalar alguns dels replantejaments que realitzem les professionals i els professionals davant les diferents situacions que es donen en la relació entre els sexes en el context de la Casa d'acollida.

7.4.1- La referència.

Quan la dona arriba a la Casa d'acollida li es assignada una educadora o un educador com a professional referent que l'acompanyarà en el seu temps d'estada amb nosaltres. L'assignació de la persona referent en un primer moment es realitza per criteris de disponibilitat de la professional però, tot i ser la majoria de vegades així, sempre, abans de ser designada, i mitjançant la informació que tenim a l'informe de Serveis Socials, es valora la conveniència, o no, que el referent sigui un dels

educadors. D'igual manera, i posteriorment a l'assignació, la dona serà preguntada per aquesta situació, si existeix un desig que no sigui així. Posteriorment, i si la referència la realitza l'educador, realitzaríem un canvi de referent si la dona ho demanés o si s'observés que la relació funciona com un menys i no com un més.

Tinc clar que, si la referència és portada a terme per un dels educadors, hi ha una pèrdua per a la dona, doncs l'estada al recurs no té una temporalitat suficient com per a què puguem desfer-nos de molts dels mandats del entre sexes i, d'igual manera, crec que existeixen elements que es donen en l'intercanvi femení que no es produiran entre la dona i el meu masculí.

Però de la mateixa manera que representa una pèrdua també crec que pot funcionar com un benefici. Un benefici dels grans per tot allò que pot representar, si es produeix, l'obertura a l'oportunitat de relacions entre dones lliures i homes lliures, fent-nos cadascuna i cadascú, les nostres pròpies lectures i apostant per mostrar-nos tal i com ens definim en relació al nostre estar al món.

7.3.2- Els grups.

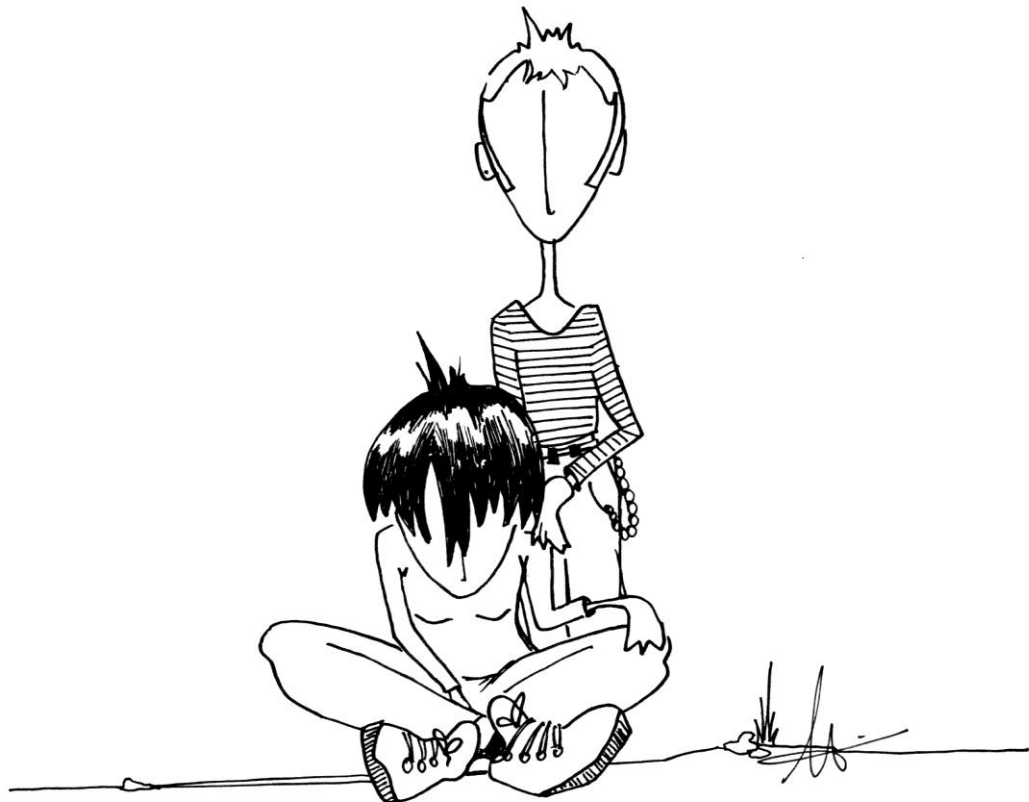
Un cop per setmana, a la Casa d'acollida, les professionals de l'equip portem a terme un grup on hi participen totes les dones acollides. Els grups, que tenen temàtiques diverses i que estan pensats i ideats per a possibilitar la recuperació de la violència viscuda, representen un lloc de trobada i de connexió amb elles mateixes. Els grups funcionen com un element de treball per a les dones i per a qui els impartim, en clara diferència però, on ens hi sentim interpel·lades i interpel·lats cadascuna de nosaltres. És en aquesta diversitat de temes on penso que no podem perdre de vista la diferència sexual. Fins ara els grups eren estructurats i portats a terme tant per les professionals dones com pels professionals homes. Aquest no perdre de vista la diferència sexual és no perdre de vista el que hi ha; poder nombrar que, on hi ha possibilitat fructífera de relació femenina, amb la presència masculina, pot ser cancel·lada. Sense intenció, sense ser visible.

Però els cossos funcionen per sí mateixos i, quan estem davant d'un grup on es fa visible l'amor, la violència masculina o la sexualitat, el meu estar present esquenja les possibilitats de construcció merament femenines. En aquest, i en d'altres punts, acullo

les paraules que em va regalar Clara Jourdan quan va realitzar-me l'observació que la presència masculina a la Casa d'acollida podria funcionar com una extensió de la violència per part dels homes.

La meva mirada i la meva proposta funcionen pel camí de configurar els grups, que en sí són un moment de repensada i de treball emocional, com un espai exclusiu per a les dones, on hi hagi possibilitat d'intercanvi i on tingui cabuda la possibilitat de l'autoritat femenina. Com diu María-Milagros Rivera (1994, p.16) *"La mediació d'altra dona em permet ser i pensar el món <<en gran>>, pensar el món sencer, no únicament allò que es considerat el <<món femení>>"*.

Aquesta pertença no em fa posicionar, no em fa tancar-me, en l'exclusió dels homes en els grups, però sí que aquests siguin repensats i, si finalment es decidit que hi formem part, sigui sempre en benefici de les dones i no per apaivagar l'ego masculí.

8.- Conclusions

Tot i què el sentit del treball no sigui un debat sobre la validesa del sistema de protecció a les dones que han patit violència - dintre del qual s'engloba la Casa d'acollida- per a mi ha estat necessari assenyalar durant el treball que aquestes Cases funcionen com a mesura de protecció i alhora de desemparament.

Què l'única manera de protegir a aquelles dones que no tenen d'altres possibilitats, tant econòmiques com estructurals, passi per arrencar a les dones de l'entorn on es sentien acompanyades, recolzades i cuidades, és una pèrdua més, però no una qualsevol, doncs deixa enlaire les relacions que acostumen a sostenir els moments de desarrelament.

Des de fa uns anys les professionals que treballem a les Cases d'acollida ens anem repetint, cada cert temps i de manera continuada, que aquests tipus de serveis desapareixeran, però no ha estat així de moment. En tot cas, les noves propostes tampoc funcionen en l'ordre de salvaguardar les relacions d'intimitat de les dones, tant necessàries en aquest dur procés de recuperació.

Què les dones poguessin triar si realitzar una entrada desitjada a les Cases d'acollida o acollir-se a una altra mesura per a la seva recuperació, passa perquè canvien les apostes de l'administració en dos sentits.

Per una banda crec necessària la idea d' impulsar les Cases que treballin amb els homes agressors, sense dilacions, posant el focus en la violència exercida i no en la viscuda. Per a què això pugui passar ha d'haver-hi una revolta política que toqui a ambdós sexes, que toqui els seus cossos, per assenyalar i nombrar allò que es produeix: homes que agredeixen, violen i maten a dones perquè no poden sostenir la llibertat del conjunt d'elles ni de cada dona en singular. Necessitem un canvi de paradigma, situar la problemàtica i la solució en *l'entre sexes*. Però aquest diàleg, ja endarrerit, precisa d'un creixement dels espais d'entrehomes que possibiliti el mateix

món masculí, i obrir el debat <<a la fragilitat i a la manca d'autonomia²⁵>> que descobrim en el nostre sí els propis homes.

L'altre necessitat urgent és continuar engrandint el espais de relació, com ja fa anys que proposa el pensament de la diferencia sexual. Portar al nostre quotidià el valor de la relació primera amb la mare. Extreure del nostre sí aquella experiència i significar-la. Posar-li paraules a tot allò que va passar i adonar-nos que ho podem rescatar -que no queda en l'oblit tot i el pes que exerceix el poder masculí - i que, si ho rescatem i ho posem en pràctica, ens facilita l'estada al món. Què d'allò que em va passar en *relació infinita* - com he après a dir de María-Milagros Rivera- sorgeixin possibilitats de construcció de maneres noves, però no perquè aparegui la fe, si no perquè, de l'experiència sentida i significada, podem sentir-nos capacitades i capacitats per endinsar-nos en les pràctiques d'una relació que sustenta la civilització.

Però no puc descuidar que les propostes marquen el camí - el meu, i desitjo que el de moltes i molts més- però, com ja he escrit durant el treball, la urgència és la urgència i, davant el patiment de les dones i davant la necessitat d'estada a la Casa d'acollida, he de reconèixer que tenim el què tenim.

Comptar amb allò que comptem: allò que ens facilita la institució, allò que porta en sí cada dona concreta i allò que apporto jo. Aquesta postura no renuncia a res, ans el contrari, perquè, com vaig llegir-ne de Carmen Yago, hem de demanar, demanar sempre. Que el no a la vida vingui de l'altre.

Comptar amb el que compten vol dir, doncs, tenir present el que ens facilita la institució però no quedar-nos aquí sinó, posar al centre de la tasca professional el desig de la dona acollida, escoltar i mantenir el desig de cada dona concreta i fer-ho d'una manera que fins ara ha estat amagada i, inclús, rebutjada. Fer-ho com vaig aprendre que ho feia la meva mare.

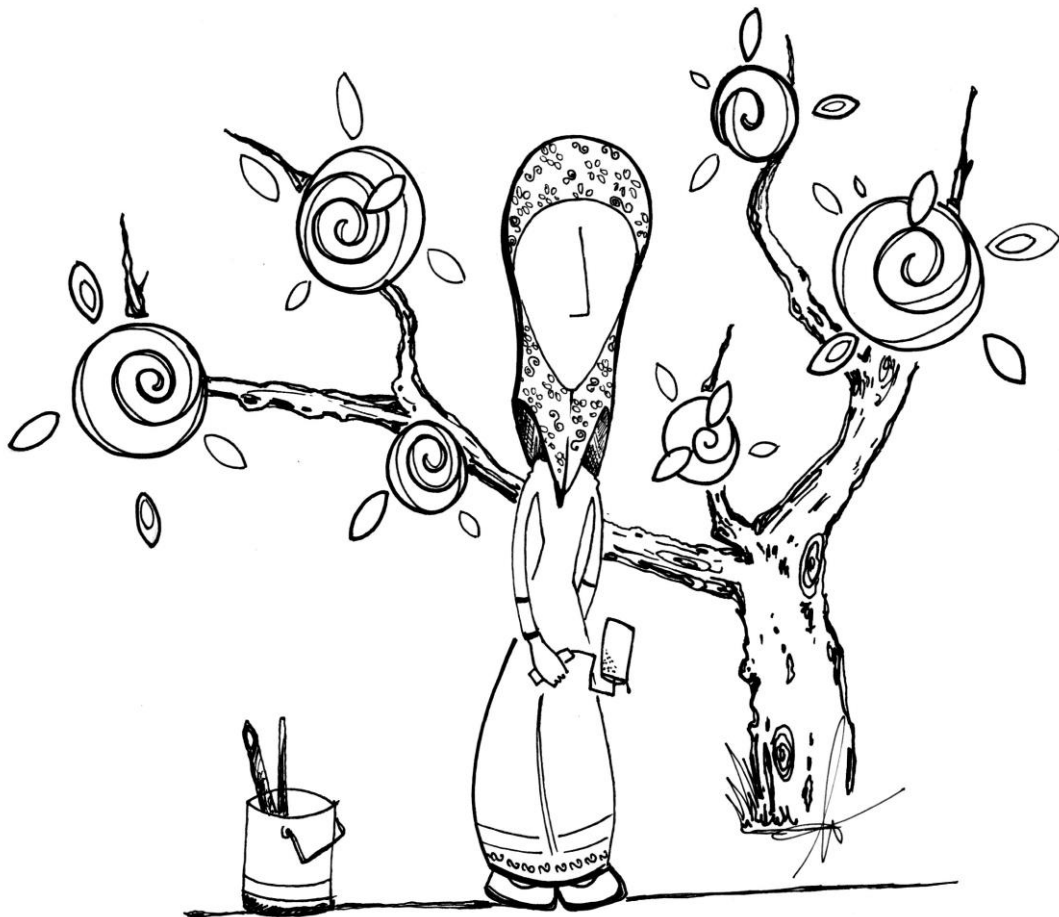
Portar a la mare al centre de la intervenció social; i fer-ho així perquè, si em miro,

---

²⁵ “¿Violencia post-patriarcal? El amor, la política, y la necesaria reinención de las relaciones entre Hombres y mujeres”, Marco DERIU Revista DUODA, n.37, p. 122. 2009.

reconec que en aquella manera de fer és on trobo el sentit i la felicitat. Portar la relació amb la mare a la pràctica i a les relacions professionals perquè intueixo que d'ella emanen noves possibilitats per a cadascuna i cadascú de nosaltres.

Aquesta proposta funciona com han funcionat moltes de les invencions durant la història, fent-les des dels marges, es a dir, fer-les sense tenir com a primer desig enderrocar el què ens imposen, sinó, anar a cercar la llibertat, la de cadascú, sense donar possibilitats a l'endarreriment; deixar-nos sentir el desig i anar cap a ell amb les giravoltes que s'hagin de fer, perquè com deixa dit María-Milagros Rivera, *és el canvi de la meva relació amb la realitat el que canvia immediatament la vida.*²⁶

²⁶ María-Milagros Rivera Garretas. "Mujeres en relación". Editorial Icaria, 2003, p.32.

7.- Bibliografia

- CARABÍ, Àngels, ARMENGOL, Josep M^a. (eds.) (2008) "La masculinidad a debate". Icaria editorial.
- CIGARINI, Lia (1995) "La política del deseo. La diferencia femenina se hace historia". Icaria editorial.
- CUADERNOS DE PEDAGOGÍA, Revista. N.267 (1998). Entrevista a Anna Mª Piusi.
- DIOTIMA (1994) "Traer el mundo al mundo. Objeto y objetividad a la luz de la diferencia sexual". Icaria editorial.
- DIOTIMA (2002) "El perfume de la maestra. En los Laboratorios de la vida cotidiana". Icaria editorial.
- DUODA, Revista d'estudis feministes. N.7 (1994) i N.26 (2004).
- DUODA, Revista de la diferencia sexual. N.32 (2007) i N. 37 (2009).
- FERNÁNDEZ de QUERO, Julián (2000) "Hombres sin temor al cambio" Edició virtual.
- LARROSA, Jorge y PÉREZ de LARA, Núria. (compiladores) (1997) "*Imágenes del Otro*". Virus editorial.
- MAGRO SERVET, Vicente. (2005) "Soluciones de la Sociedad española ante la violencia que se ejerce sobre las mujeres". Editorial La Ley Actualidad.
- MURARO, Luisa (1995) "El orden simbólico de la madre". Editorial horas y HORAS.
- NAVARRO PEDREÑO, Silvia (2017) "Saber femenino, vida y acción social. Dar a luz experiencias creadores". Editorial CCS.
- RIVERA GARRETAS, María Milagros (1994) "Nombrar el mundo en femenino. Pensamiento de las mujeres y teoría feminista". Icaria editorial.

- RIVERA GARRETAS, Maria Milagros (2001) *"Mujeres en relación. Feminismo 1970-2000"*. Icaria editorial.

- RIVERA GARRETAS, María Milagros (2012) "El amor es el signo. Educar como educant las madres. Sabina editorial.

- SEIDLER J., Victor (2000) *"La sin razón masculina"*. Editorial Paidós.

- SEIDLER J., Victor (2006) *"Masculinidades. Culturas globales y vides íntimas"*. Editorial Montesinos (Ensayos).

- SOFIAS (2010) "Un tiempo naciente. Acoger lo nuevo y singular en la relación educativa". Editorial hores y HORAS.

- SOTTOSOPRA ROSSO (1996) "El final del patriarcado: ha ocurrido y no por casualidad. Editorial pròleg.

- ZAMBRANO, María (1967) "La tumba de Anígora". Editorial siglo veintiuno.

Me dijeron que era no, pero era sí
Me dijeron que era sí, pero era No
Me dijeron que era TODO, y era nada
que era aquí, pero era allá
que Tararí... que TaraRÁ...

Me dijeron que era esto, y era aquello
que era cierto, y era falso
que era bueno, y era malo
que era blanco, y era negro
que era Tal, pero era Qual
que era así, pero era asá
y que Patatín... que paTatán...²⁷

---

²⁷ PLA, Albert, COMELADE, Pascal, “*Todo es mentirà*” a “*Somiatruites*” (2011)

